

Ив. Церовъ допълня, че отецъ Хрисантъ едничекъ живѣялъ въ стара скромна килия, която по-рано била на игумена хаджи Нефталима. Хрисантъ билъ последователъ и поклонникъ по родолюбие, скромность, ученостъ и просвѣта на Нефталима. На много добри манастирски ученици той подпомагалъ парично да добиятъ висше образование.

Последенъ игуменъ преди и следъ Освобождението билъ архимандритъ *Стефанъ х. Радковъ* (1830 — 1908 г.) отъ Церова Кория, бившъ архимандритъ на Иларионъ Макриополски, хитъръ и буденъ човѣкъ, майсторъ да държи политика съ турци, гърци и българи. Особено архимандритъ Стефанъ държалъ съ чорбаджи Стефанъ Карагѣзовъ, голѣмъ богаташъ, предприемачъ и строителъ на спиртна фабрика въ Търново. Презъ 1876 година архимандритъ Стефанъ билъ замѣстникъ на Търновския митрополитъ. Последнитѣ години отъ живота си архимандритъ Стефанъ прекара въ Кжпиновския манастиръ въ богата обстановка. Той стегна добре стопанисването на манастирскитѣ имоти, събра много срдства и даде на манастира повече свѣтски гостоприменъ характеръ, отколкото подобава на богоугодната обителъ. Запознатъ съ много голѣмци отъ Елена, Търново и цѣлия окръгъ, неговиятъ дворъ стана центръ на политика, държавность и предприятия. Той държеше хубави коне, подарени отъ богати приятели, и свѣтски богатъ файтонъ; имаше многобройна прислуга и пазачи, ловци, рибари, майсори и готвачи. Политици, министри, регенти отъ Търново, както и тѣхнитѣ гости, бѣха канени и прекарваха много дни на почивка въ манастира, гдето биваха угощавани по протоколни изисквания.

Следъ неговата смъртъ, заровенъ до гроба на х. Теодосия, манастирътъ вече бѣше доста изтощенъ и удари на упадѣкъ. Старитѣ, вѣрни и предани монаси на манастира вече липсваха. Нови не постѣпваха. Митрополитътъ отъ Търново изпращаше отъ други мѣста духовни лица за игумени, но тѣ не оправдаваха назначението си. Манастирскитѣ имоти почнаха да се разграбватъ, нивитѣ останаха необработени. По-рано обработването на имотитѣ: жетва, вършидба, копане, гроздоберъ, чистене на царевича — всичко това извършваха околнитѣ села доброволно и радостно. Свикваха се голѣми тѣлки. Въ празнични дни млади и стари се събираха и подъ звуковетѣ на свирки, тѣпани, кавали, гадулки дружно отиваха въ манастира, разпредѣляха си работата и посрѣдъ голѣма веселба извършваха безплатно манастирската работа. Наградата имъ бѣ тая, че манастирътъ сготвѣше казани съ ястия (овни, юнци или др.), и отваряше хубавитѣ вина въ избитѣ. Уморениятъ народъ отъ работата вечерята се нахранваше по царски, пийваше винце, па посрѣдъ хоро и веселба си разотиваше дома по селата.